

Литература

1. *Girdzijauskas, S.* (2002). Draudimas: kiekybinė finansinė analizė (Insurance: Quantitative Financial Analysis). Kaunas: Naujasis Lankas, p. 102. (in Lithuanian).
2. *Girdzijauskas, S.*, (2008). The Logistic Theory of Capital Management: Deterministic Methods; Monograph No 1, published a peer-reviewed Supplement A to Transformations in Business & Economics, Vol. 7, No 2(14), 163 p.
3. *Girdzijauskas S., Streimikiene D., Mialik A.*, (2012). Economic Growth, Capitalism and Unknown Economic Paradoxes. Sustainability 2012, 4, p. 2818-2837.
4. *Girdzijauskas, S. A.* (2013) Новые экономические парадоксы или новые законы насыщенных рынков. Materials digest of the LIII International Research and Practice Conference and II stage of the Championship in economic. ISBN 978-I-909137-26-4, London, p. 50-53.
5. *Kotler Ph, Armstrong G., Saunders J., Wong V.* (2001). Principles of Marketing. 3rd European ed., Prentice Hall, 840 p.
6. *Чиркова Е.*, (2010). Анатомия финансового пузыря. М.; ООО «Кейс», 263 с.

УДК 338.124.4

e-mail: admyt@ukr.net

Дмитренко А. І.,

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Україна

Dmytrenko Artem,

candidate of economic sciences, assistant professor Kyiv National Economic University, Ukraine

ЛІКВІДАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК БАЗОВИЙ ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

TERMINATION OF ENTERPRISE AS BASIC TOOL FOR CRISIS MANAGEMENT

Анотація: розглянуто сутність, значення, різновиди, загальну технологію та передумови застосування ліквідації підприємства у рамках антикризового управління.

Ключові слова: ліквідація підприємства, банкрутство, неплатоспроможність, технологія припинення діяльності, ліквідаційна маса.

Summary: essence, significance, types, general technology, pre-conditions for termination of an enterprise are considered.

Key words: termination of an enterprise, bankruptcy, insolvency, liquidation mass

Ризикованість бізнесу, мінливість умов господарювання, недостатня забезпеченість необхідними ресурсами функціонування, прийняття неправильних управлінських рішень можуть призводити до зниження ефективності діяльності підприємства, погіршення його фінансово-майнового стану та неплатоспроможності. У випадку відсутності адекватної, вчасної та релевантної реакції менеджменту суб'єкта господарювання на вказані загрози підприємство може опинитися перед необхідністю припинення своєї діяльності. Разом з тим ліквідація підприємства спроможна бути дієвим інструментом у рамках антикризового управління, що дозволить власникам та іншим його стейкхолдерам суттєво обмежити власні втрати та зберегти авансовані кошти.

Дослідження останніх наукових публікацій у вказаній царині дозволило ідентифікувати недостатньо повне відображення значення, різновидів і критеріїв доцільності ліквідації підприємства за сучасних умов розвитку ринкових відносин. Процедура ліквідації підприємства в Україні регулюється багатьма нормативно-правовими актами, зокрема її загальний порядок описано у Цивільному та Господарському кодексі України, законах України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», «Про акціонерні товариства», «Про господарські товариства», «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Спеціальний порядок припинення підприємств, що представляють специфічні види діяльності регламентують Закони України про «Про банки і банківську діяльність», «Про страхування», «Про інститути спільного інвестування пайові та корпоративні інвестиційні фонди» тощо.

У ринковоорієнтованій економіці та антикризовому менеджменті зокрема ліквідація підприємства виконує ряд важливих функцій: стимулюючу (потенційна загроза ліквідації підприємства та втрати власниками вкладеного капіталу, а в окремих випадках і особистого майна змушує їх до забезпечення ефективної діяльності), регулюючу (за допомогою чітко прописаного у нормативних документах алгоритму ліквідації ринок і відповідні державні органи позбавляють бізнес-середовище від шахраїв і неспроможних учасників), трансформаційну (ліквідація є необхідним інструментом зміни форми власності, організаційно-правової форми ведення бізнесу з метою забезпечення його розвитку та інтеграційних процесів на ринку), реабілітаційну (вчасно і вдало здійснене добровільне припинення діяльності підприємства дозволяє зберегти інвестовані кошти або більшу їх частину, а також ділову репутацію його власників).

Безпосередньо у межах процесу ліквідації можна виділити чотири етапи: ухвала рішення про ліквідацію, діяльність ліквідаційної комісії, затвердження ліквідаційного балансу та виключення підприємства з єдиного державного реєстру юридичних і фізичних осіб. При цьому визначальним виступає саме етап функціонування ліквідаційної комісії, основними завданнями якої є офіційне повідомлення про ліквідацію, інвентаризація активів і заборгованості, оцінювання майна, реалізація активів, розрахунки з кредиторами, персоналом, сплата обов'язкових платежів і складання ліквідаційного балансу.

Важливим для розуміння сутності є питання класифікації різновидів ліквідації підприємства, яке досить побіжно розглянуте в економічній літературі. Так, можна запропонувати п'ять ознак класифікації: характер (добровільна і примусова), мета здійснення (внаслідок трансформації, з метою припинення діяльності та альтернативна ліквідація), основний спонукальний мотив (внаслідок низької ефективності діяльності, досягнення мети функціонування, невідповідності нормативним вимогам), масштаб поширення (ліквідація материнської компанії (холдингу), ординарного підприємства, філії або представництва, структурного підрозділу, ліквідація окремих функцій чи процедур та скорочення персоналу) і технологія здійснення (за загальною технологією, у межах банкрутства, автоматична ліквідація і за спеціальною технологією).

Актуальним, у контексті забезпечення ефективності антикризового управління, моментом, що потребує обов'язкової ідентифікації є критерії доцільності ліквідації підприємства. На нашу думку, власнику підприємства слід приймати рішення про його ліквідацію, якщо продисконтована очікувана вартість чистих активів (вартість активів за мінусом сукупних зобов'язань) після завершення оздоровчих заходів буде меншою за оціночний залишок його ліквідаційної маси після погашення вимог кредиторів та витрат ліквідаційної процедури. Для кредитора у межах провадження у справі про банкрутство основним економічним критерієм при аналізі доцільності прийняття рішення про ліквідацію боржника є фактична прибутковість (доходність) очікування повернення коштів. За інших рівних умов (однакова ризикованість альтернатив, відсутність суб'єктивної зацікавленості кредитора у ліквідації боржника) кредитор виступатиме за оголошення боржника банкрутом і його наступну ліквідацію якщо фактична доходність очікування повернення боргу буде меншою за його поточну чисту рентабельність активів.

Література

1. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2003. — № 18, 19—20, 21—22. — Ст. 144.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2003. — № 40—44. — Ст. 356.
3. *Дмитренко А. І.* Оцінка санаційної спроможності кризового підприємства // Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Спец. вип. Економіка підприємства: теорія і практика. — Ч. I. — К.: КНЕУ, 2008. — 379 с. — С. 192—198.
4. *Манойленко О.* Інституційне оточення процедур ліквідації суб'єктів господарювання в Україні // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України: Науковий журнал. — 2006, № 1 — С. 236—241.
5. *Щербина В. С.* Господарське право: підручник / В. С. Щербина. — 5-те вид., перероб. і допов. — К.: Юрінком Інтер, 2012. — 600 с.

УДК 005.334:005.336.6:338.1

e-mail: vitkovtun@ukr.net

Ковтун Віта Петрівна,
асистент кафедри економіки
підприємств, ДВНЗ «Київський
національний економічний
університет імені Вадима
Гетьмана»

Kovtun Vita,
assistant of department economy
of enterprises, SU «Kyiv National
Economic University of Vadym
Hetman»

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ РИЗИКО- УТВОРЮЮЧИХ ФАКТОРІВ РЕПУТАЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

SYSTEMATIZATION FORMING FACTORS OF REPUTATIONAL RISKS OF THE ENTERPRISE

Анотація. У дослідженні виділено та конкретизовано ризикууючі фактори репутаційних ризиків підприємства, які систематизовані у взаємозв'язку зі складовими репутації: етика у відносинах із зовнішніми партнерами, корпоративне управління, репутація топ-менеджерів, якість продукції і послуг, ефективність менеджменту.

Ключові слова: Репутація підприємства, репутаційний ризик, ризикууючі фактори репутаційних ризиків підприємства.

Summary. The research selected and specified factors forming reputational risks are systematically interrelated components of reputation: ethics in relations with external partners, corporate governance, reputation of top managers, quality products and services, management effectiveness.

Keywords: Reputation of enterprises, reputation risk, factors forming reputational risk of enterprise.

Будь-яка діяльність в умовах невизначеності характеризується відповідними до цієї діяльності видами ризиків. Існуючі ризики